

Van fast fashion naar recycletextiel

Nederlanders kopen steeds meer kleding, waardoor de afvalberg van textiel groeit en groeit. Vroeg of laat belandt bijna al het textiel in de afvaloven of op de afvalberg. Wat is er nodig om tot een circulaire textielketen te komen?

HARRY PERRÉE

Hoeveel T-shirts koopt u per jaar? In Nederland worden jaarlijks, zet u schrap, 230 miljoen T-shirts aan de man/vrouw gebracht (*Fast Fashion*, KplusV 2020). Dat zijn gemiddeld grofweg 14 T-shirts per Nederlander. En we kopen natuurlijk veel meer textiel. Jaarlijks vinden in Nederland 900 miljoen kledingstukken hun weg van de (web)winkel naar de kledingkast, een slordige 52 artikelen per persoon per jaar. Gemiddeld heeft een Nederlander 173 kledingstukken in de kast hangen en regelmatig worden kleren afgedankt. Afgelopen 25 jaar is de hoeveelheid afgedankt textiel in Nederland meer dan verdubbeld tot pakweg 15 kilo per persoon per jaar. Die groeiende textielafvalberg past niet in het Nederlandse streven om in 2050 een volledig circulaire economie te hebben.

Wat is er nodig om een circulaire koers, waarin van oude kleding nieuwe kleding wordt gemaakt, in gang te zetten? Daarvoor eerst nog wat meer cijfers. Van ons afgedankte textiel wordt 45 procent gescheiden ingezameld. De rest belandt in de vuilniszak of grijze bak en verdwijnt zodoende in de afvalovens, waar het door verbranding verloren gaat voor hergebruik. Van het gescheiden ingezamelde textiel werd in 2018 53 procent hergebruikt via het tweedehandscircuit, 33 procent gerecycled en belandde 14 procent in een afvaloven.

Sneller afgedankt

Opvallend genoeg waren de resultaten in 2012 beter (zie *Massabalans textiel 2018*, Ffact). Toen kreeg 56 procent van de kledingstukken

‘In 2012 beter kregen meer kledingstukken een tweede leven dan in 2018’

een tweedehandsleven, werd 37 procent gerecycled en werd slechts 7 procent verbrand. Als verklaring hiervoor wijst Mariska Zandvliet, voorzitter van de *Vereniging Herwinning Textiel* (VHT), die inzamelaars en verwerkers van textiel vertegenwoordigt, op het fenomeen *fast fashion*. Dat is de trend om vaker (dikwijls goedkopere) kleding te kopen, maar die sneller af te danken. “Als je bij H&M een shirtje voor twee euro koopt en je wast het drie keer, dan kun je het weggooiën. In de grijze bak, want het is niet meer herdraagbaar.” Vijftien jaar geleden was 60 tot 70 procent van het afgedankte textiel herdraagbaar, aldus Zandvliet, nu nog maar 50 procent. Juist met dit herdraagbare deel verdienen de VHT-leden het geld waarmee ze de verwerking van het niet-herdraagbare deel betalen.

Sociale controle

Een ander hobbel in hergebruik en recycling van textiel is het dumpen van huishoudelijk afval in de inzamelcontainers voor textiel. Dit kan het textiel in de container nat maken, waardoor hele partijen textiel ongeschikt zijn voor hergebruik of recycling. Daar heeft *Drop&Loop* geen last van, vertelt mede-initiatiefnemer Susan de Vries. De inleverappara-

ten van het bedrijf staan in winkels, zoals Scapino en AH. “Wij hebben nul procent huishoudelijk afval. Dat komt omdat er in een winkel sociale controle is.” *Drop&Loop* mikt op de kracht van gemak: inleveren en shoppen tegelijk. Bovendien wordt elke inleverbeurt beloond. Scapino geeft 10 procent korting, AH een kortingsbon van 50 cent.

Van het ingezamelde textiel van *Drop&Loop* is grofweg de helft herdraagbaar. Dit deel gaat de tweedehandsverkoop in of wordt gedoneerd. De andere helft wordt gerecycled. Daarvan wordt de helft gedowncycled in poetsdoeken. “Van de andere helft maken we nieuwe producten zoals theedoeken, schorten, vlaggetjes.” Die liggen vervolgens bij de betreffende AH in het rek. Dat stimuleert burgers, aldus de ondernemer, te scheiden. “Ze leveren kleding in en zien vervolgens wat van die kleding gemaakt wordt. In één oogopslag wordt duidelijk dat duurzame actie werkt.” Tot nu toe zijn nog maar vier inleverapparaten geplaatst. *Drop&Loop*, dat samenwerkt met het Tilburgse textielrecyclingbedrijf *Wolcat*, denkt volgend jaar honderd inleverapparaten bij vooral supermarkten te plaatsen, aldus een optimistische De Vries.

Harde dobber

Op weg naar een circulaire textielketen kan Nederland alle optimisme gebruiken. In 2018 lag het aandeel recyclelaat in nieuw geproduceerde textiel en kleding onder de 1 procent. Fabrikanten vinden recyclelaat te duur en van onvoldoende kwaliteit. Toch moet in 2030 30 procent van de nieuwe textiel recyclelaat zijn. Textielproducenten en modeketens zullen



Susan de Vries: “Wij hebben nul procent huishoudelijk afval”



Peter Koppert: “De heffing gaat gelden voor grofweg 90 procent van het textiel”



Mariska Zandvliet: “Nog maar 50 procent van de kleding is herdraagbaar”

hun zevenmijlslaarzen aan moeten doen.

Hoe dan ook wordt die noodzakelijke dras-tische koerswijzing een harder dobber, valt af te leiden uit *Fast fashion onderzoek* (2020). Daarin constateren onderzoekers van KplusV over de fashionmarkt ‘dat de korte termijn vaak regeert en dat er weinig capaciteit en investeringsruimte is om met dit onderwerp aan de slag te gaan.’

Heffing

Als stok achter de deur heeft de overheid een AMvB in de maak waarin ze per 2023 de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV) wil vastleggen. Vanaf dan zijn bedrijven die textielproducten op de Nederlandse markt brengen verantwoordelijk voor die producten, van wieg tot graf. Daarmee gaat de verantwoordelijkheid voor inzameling en verwerking van textielafval over van gemeenten naar de producenten.

Onderdeel van de UPV is een heffing op nieuwe textielproducten die importeurs straks moeten betalen. “De heffing gaat gelden voor grofweg 90 procent van het textiel: voor consumentenkleding en bedrijfskleding en ook voor huishoudelijk textiel zoals lakens en handdoeken”, aldus Peter Koppert van brancheorganisatie Modint. De heffingtarie-

‘Producenten worden verantwoordelijk voor inzameling en verwerking van textielafval’

ven staan nog niet vast, maar Koppert schat dat het gaat om hooguit een paar cent voor een paar sokken tot een euro voor een jas of een kostuum.

Het geld dat zo binnenkomt is bedoeld om inzameling en verwerking (mede) te bekostigen. Wat die kosten zijn, is op dit moment echter nog niet duidelijk, stelt Koppert. “Textiel in de afvalbak levert nu nog geld op via tweedehandsafzet in vooral Oost-Europa en Afrika. Dus we moeten nog goed gaan kijken wat nu écht de kosten zijn. Met name inzamelers en sorteerdere verdienen geld aan de tweedehandshandel. Dat moet transparanter.” De textielbranche wil verder, voordat ze gaat meebetalen aan de verwerking van oud textiel, meer inzicht hebben in de milieueffecten van de huidige verwerking. Koppert:

“Of tweedehands export naar Afrika zo circulaire is, moet nog uitgezocht worden. Er worden grof gesorteerde balen textiel naar Afrika geëxporteerd. Hoeveel belandt daarvan op de afvalberg?”, vraagt hij zich af.

Transitiefonds

Meer gescheiden textielinzameling is op dit moment geen ambitie van de textielsector, vertelt Koppert. “Het gaat niet om hogere percentages, maar om wat je ermee kunt doen. Wij willen als sector vooral sturen op een hoogwaardige verwerking van textiel.” Een transitiefonds, te vullen met de heffingen, moet daaraan bijdragen. “Hoeveel geld in dat fonds komt? We denken nu aan 10 miljoen euro per jaar. Dat zou een ongelooflijke plus voor innovatie zijn. Bedrijven zijn nu bezig met de volgende collectie en niet met innovatie. Hetzelfde geldt voor inzamelaars. Weliswaar wordt er gewerkt aan nieuwe vezels, maar ja ... ‘What’s next? Wie kan daar weer garen van maken?’, zo duidt Koppert een van de grote hiaten in de te creëren textielkringloop aan. SaxCell (zie MilieuMagazine nummer 3, 2020) is veelbelovend. “Alleen hadden die heel veel moeite om een paar ton te krijgen voor opschaling. Dat zouden we allemaal flink kunnen versnellen.” ●●●